

УДК 001.811:[050:378.4(477-25)НауКМА
DOI: 10.31866/2616-7654.7.2021.233303

ХТО І ЯК ЦИТУЄ МОЛОДІ УКРАЇНСЬКІ ЖУРНАЛИ (НА ПРИКЛАДІ ДВОХ ЖУРНАЛІВ НАУКМА ЗА ДАНИМИ DIMENSIONS)

*Тетяна Ярошенко,
керівниця Центру наукометрії
та цифрової підтримки досліджень
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»,
кандидатка історичних наук, доцентка,
заслужена працівниця культури України
(Київ, Україна)
e-mail: yaroshenko@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0002-2985-2333*

*Олександра Ярошенко,
завідувачка відділу наукової бібліотеки
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»
(Київ, Україна)
e-mail: yaroshenkooi@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0002-4716-5705*

На оцінку ефективності досліджень та дослідників дедалі більше впливають кількісні дані. Для оцінки якості та наукового впливу публікації основною метрикою є цитування, кількість яких визначає академічний вплив. Хто і як цитує українські журнали? Які існують основні кореляції та тенденції? Для дослідження цих аспектів був проведений аналіз цитувань двох «молодих» українських журналів, що видаються Національним університетом «Києво-Могилянська академія».

Автори здійснили пошук статей, опублікованих двома журналами (Kyiv-Mohyla Humanities Journal та Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal) у базах цитувань Dimensions, Web of Science та Scopus. За допомогою бібліометричного аналізу були розглянуті такі показники, як: цитування; самоцитування автора; самоцитування журналу; цитування від автора, афілійованого з видавцем журналу; цитування від автора, що має спільну афіліацію з автором статті; Altmetric Attention Score.

Мета дослідження – з'ясувати вплив публікацій різних галузей знань у журналах відкритого доступу для дослідників різних країн світу, зростання кількості цитувань для публікацій англійською мовою; обґрунтувати важливість дотримання міжнародних публікаційних стандартів, кореляції для самоцитування та ін. Важливим результатом є висновок стосовно важливості індексування в різних базах даних. Дослідження показало, що на кількість цитувань журналу передусім впливає тематична актуальність матеріалів: тематика статті (тому, випуску) має стійку кореляцію з динамікою та географією походження цитат. Кількість самоцитувань авторів, самоцитувань журналу, а також цитат, що походять від спільної з автором та видавцем афіліації, виявилась незначною. Було виявлено також відсутність вагомого впливу на кількість цитувань дати публікації та її поширення в інтернеті (Altmetric). З'ясовано, що індексування журналів у реферативних, повнотекстових базах даних та базах цитувань також впливає на їхню видимість та читацьку аудиторію.

Ключові слова: цитування, бази даних цитувань, показники цитованості, наукометрія, Scopus, Web of Science, Dimensions, академічне видавництво, scholarly impact.

ВСТУП

Кожен дослідник прагне бути відомим і визнаним у науковому світі, а результати свого дослідження – бачити гідно оціненими та впливовими. З появою інтернету науковці отримали значно ефективніший доступ до публікацій і даних досліджень. Зросла конкуренція, а отже, вимоги до дослідників стали більш суворими. Для оцінки ефективності діяльності науковців та впливовості отриманих ними результатів було розроблено багато метрик, зокрема кількісних. Можна стверджувати, що наукове цитування є сьогодні набагато важливішим і помітнішим, ніж у минулому. Однак дослідники знайшли багато способів просувати свої статті та підвищувати кількість їх цитувань, зокрема й таких, що поза нормами наукової етики та академічної доброчесності.

У галузі наукової комунікації та публікаційної активності, особливо з появою відкритого доступу та відкритої науки, проводиться багато досліджень, що стосуються ефективності дослідницької діяльності і отриманих наукових результатів та, зокрема, їхнього цитування. Не можна не згадати праці засновників наукометрії Гарфілда (Garfield, 1988; 1998) та Гірша (Hirsch, 2005), а серед останніх впливових – дослідження Сван (Swan, 2010) та Пивовар (Piwowar & Vision, 2013).

Серед вітчизняних науковців окремі аспекти впливу моделі журналу на цитування досліджували Л. Костенко, В. Копанєва, Т. Симоненко (2020), С. Назаровець, Т. Ярошенко (2015) та ін.

Пропоноване дослідження спрямоване на з'ясування впливу публікацій різних галузей знань у журналах відкритого доступу для дослідників різних країн світу та впливу мовного чинника на зростання цитованості для публікацій, а також акцентування важливості дотримання міжнародних публікаційних стандартів, кореляції для самоцитування та ін.

Беззаперечно, сьогодні мовою наукової комунікації є англійська. Саме з огляду на англійську мову як сучасну лінгва франка в науці (Montgomery, 2016) дослідники виокремлюють такі тенденції: частка публікацій англійською мовою постійно зростає (Liu, 2017); публікації іншими мовами читаються і цитуються менше, ніж англомовні, за межами країни походження (Diekhoff et al., 2013). Ці та інші дослідження свідчать про те, що більша кількість цитувань англомовних матеріалів пов'язана з більшим міжнародним визнанням.

Слід зазначити, що наразі все частіше використовують не лише цитування як індикатор впливу дослідження (scholarly impact), але й альтернативні метрики, якими вимірюють соціальний вплив (social impact).

У цій статті ми окреслимо окремі аспекти цитування та взаємозв'язків між ними на прикладі двох досить «молодих» (започаткованих у 2014–2015 рр.) англомовних наукових журналів, що видаються Національним університетом «Києво-Могилянська академія». Ми спробували дати відповідь на питання, важливе для всіх видавців та редакцій наукових журналів: хто та як цитує журнал. Оскільки обидва розглянутих журнали є англомовними, географія походження цитувань та афіліації авторів цитат мали достатньо широке охоплення для проведення даного дослідження. Попри порівняно меншу кількість цитувань у гуманітарній сфері, результати аналізу обох журналів (суспільної та гуманітарної спрямованості) дали достатньо багато даних та продемонстрували цікавий набір кореляцій.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Національний університет «Кієво-Могилянська академія» (НаУКМА) на разі є видавцем 16 назв наукових журналів, здебільшого – це тематичні серії «Наукових записок» (вид. із 1995 р.). Із 2015 р. НаУКМА переглянув та значно оновив публікаційну стратегію, піддаючи ревізії політики всіх журналів, склад редколегій, відповідність міжнародним стандартам тощо (Назаровець & Ярошенко, 2015). Деякі журнали були закриті. Натомість було започатковано нові, які створювались одразу за міжнародними стандартами, мали широку галузеву тематику і були англомовними.

Джерелами для аналізу було визначено саме ці два новостворених журнали НаУКМА:

1) Kyiv-Mohyla Humanities Journal (щорічник, із 2014 р., опубліковано 118 статей);

2) Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal (щорічник, із 2015 р., опубліковано 68 статей).

Проаналізовано загальні кількісні показники журналів: кількість статей, кількість унікальних авторів, загальна кількість цитувань, зокрема на одного унікального автора, та ін.

Обидва журнали посідають тепер перші позиції за кількістю цитувань серед журналів НаУКМА: Kyiv-Mohyla Humanities Journal – перше місце серед 16 журналів, що видаються в НаУКМА, за даними Web of Science, Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal – за даними Scopus.

Серед спільних рис цих двох журналів (крім загальноновизнаних щодо складу редколегій, політики подвійного сліпого рецензування тощо) варто також зазначити, що це журнали:

- «e-only» (не мають друкованої версії), електронні створюються та розміщуються на платформі Open Journal System;

- підтримують політику «золотого» чи навіть «платиногового відкритого доступу»: журнали не беруть плату за публікації (витрати несе НаУКМА, який залучає кошти на видання від донорів та благодійників), та, головне, відкритий доступ дозволяє вільно та швидко отримати будь-кому доступ до повних текстів статей одразу ж після публікації, що сприяє безперешкодному поширенню результатів;

- повністю англомовні (з високою якістю щодо рівня підготовки рукопису авторами та редагування носіями мови);

- певною мірою мультидисциплінарні: Kyiv-Mohyla Humanities Journal приймає статті з філософії, історії, літературознавства, культурології, релігієзнавства та дотичних гуманітарних дисциплін; Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal розглядає різні аспекти юридичних та політичних наук;

- кожне видання має чітко встановлену і оголошену політику щодо авторських прав (у цьому разі за допомогою ліцензій Creative Commons, що пропонують гнучкий та справедливий підхід до використання об'єктів авторського права у цифровому середовищі), рецензування, етики, доступу та ін.;

- кожна стаття обов'язково має DOI (Digital Object Identifier).

Слід зазначити, що новостворені журнали були від початку націлені на дотримання міжнародних стандартів та вимог (окрім вимог МОН, зокрема, *A Short Guide to Ethical Editing for New Editors, Code of Conduct and Best Practice Guidelines*

for Journal Editors, Code of Conduct for Journal Publishers, EASE Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles, Guidelines for retracting articles, Online Guide to Open Access Journals Publishing, Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals та ін.), тож процеси становлення пройшли значно ефективніше та оперативніше, ніж з уже існуючими традиційними журналами.

Значну увагу було приділено також максимальній реєстрації журналів у відповідних покажчиках, індексах, довідниках наукової періодики, а також у реферативних та повнотекстових базах даних наукової інформації з метою входження до Web of Science Core Collection та Scopus. Наразі обидва журнали зареєстровані та індексуються десятками індексів і баз, зокрема, журнал *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* індексується у Web of Science (Emerging Sources Citation Index) із 2018 р. та у Scopus із 2020 р. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* поки що не входить у ці бази даних. Проте обидва журнали входять у інші фахові наукові бази, покажчики, індекси та пошукові системи, що збільшує їхню видимість та читацьку аудиторію: BASE, CORE, Crossref, Dimensions, DOAJ (Directory of Open Access Journals), EBSCO: Central & Eastern European Academic Source, ERIH PLUS, OpenAIRE, PhilPapers, SHERPA/RoMEO, Scilit, Ulrich's Periodicals Directory та ін.

Таким чином, порівняння показників цитування обох журналів надає широкі можливості для аналізу, зокрема, з огляду на присутність у найавторитетніших наукометричних базах одного з журналів і відсутність цього чинника – для іншого, і створює умови для перевірки гіпотези стосовно сприяння індексації видання у Web of Science та Scopus більшої видимості та, як наслідок, вищому цитуванню публікацій видання порівняно з іншим журналом, який не індексується в базах даних цитувань.

Слід зазначити також, що журнали представляють різні сфери знань – гуманітарні (*Kyiv-Mohyla Humanities Journal*) та суспільні (*Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*). За даними різних досліджень, гуманітарні науки, як правило, здобувають меншу кількість цитувань, ніж суспільні та природничі. Так, Гелквіст (Hellqvist, 2009) вказує на те, що використання посилань пов'язане зі стилістичними, гносеологічними та організаційними відмінностями сфери досліджень, і ці відмінності повинні враховуватися при застосуванні аналізу цитування до гуманітарних дисциплін.

Показники цитування обох журналів вивчались за даними різних платформ, а саме: Scopus, Web of Science та Dimensions. Крім загальновідомих вже двох перших, як інструментарій для аналізу було включено ще одну базу даних цитувань – Dimensions, яка має певні доповнення та переваги.

Dimensions – це ефективний безкоштовний (у базовій версії та платний у розширеній версії) інструмент, що поєднує пошукові та аналітичні елементи і демонструє підрахунок цитувань конкретної публікації із DOI. Платформа поєднує елементи реферативної бази, пошукові та аналітичні інструменти, підтягує альтернативні метрики (наприклад, популярність статті у соцмережах). Все частіше використовується як інструментарій аналітики та стратегічного планування публікаційної активності інституцій. Платформа сумісна із Crossref, чудово візуалізує метадані (станом на травень 2021 р. містить понад 118 млн публікацій та понад 1,4 млн цитувань). Для вітчизняних журналів, більшість з яких використовують для публікації платформу Open Journal System, Dimensions має також і пев-

ні зручні застосунки – наприклад, можливість вбудувати на сайті журналу віджет, який може підраховувати загальну кількість цитувань кожної окремої статті (за DOI).

До цієї бази даних входять обидва розглянуті в цьому дослідженні журнали (як і всі інші, що видаються в НаУКМА).

Показники цитування у Dimensions представлені як доповнення до показників Web of Science та Scopus і демонструють додаткові можливості оцінки цитованості журналів.

З метою уникнення потенційного і, на жаль, поширеного судження щодо того, що «все це може і Google Scholar» (неодноразово було доведено, що останній включає до аналізу цитованості не лише наукові рецензовані публікації), ми не використовували цей інструмент (хоча кількісно дані в ньому стрімко зростають).

Таким чином, для проведення аналізу було використано інструменти:

- 1) Scopus (<https://www.scopus.com>);
- 2) Web of Science (<https://apps.webofknowledge.com>);
- 3) Dimensions (із розширеною версією Dimensions Plus) (<https://app.dimensions.ai>);
- 4) Crossref Metadata Search (<https://search.crossref.org>).

Для пошуку кількості цитувань та переліку матеріалів, що цитують статті з журналів Kyiv-Mohyla Humanities Journal та Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal, було використано:

- 1) Scopus Advanced Search із використанням полів пошуку Reference Source Title – REFSRCTITLE();
- 2) Web of Science Cited Reference Search із використанням полів пошуку Cited Work;
- 3) Dimensions із використанням полів пошуку Source Title;
- 4) Пошук за DOI у Crossref Metadata Search.

Для перевірки цих показників цитованості було використано додатки SciVal (для даних зі Scopus) та InCites (для даних із Web of Science).

Параметри, за якими було проведено аналіз:

1. Кількість цитувань.
2. Кількість самоцитувань автора.
3. Кількість самоцитувань журналу.
4. Кількість цитувань від автора, афілійованого з видавцем журналу.
5. Кількість цитувань від автора, що має спільну афіліацію з автором статті.
6. Altmetric Attention Score.

При описі цитувань було використано стиль American Psychological Association (APA).

РЕЗУЛЬТАТИ І ОБГОВОРЕННЯ

Сьогодні найчастіше, згадуючи наукометричні бази або бази цитувань, говоримо про Web of Science від Clarivate та Scopus від Elsevier. Певні бібліометричні показники має і Google Scholar, однак цей агрегатор критикується за недостатність інструментів оцінки рецензованих робіт. За останні кілька років з'явилися і нові інструменти для оцінки ефективності академічних публікацій, серед яких –

Dimensions (2020). Вже є й низка досліджень, що порівнюють ці інструменти (Harzing, 2019).

Dimensions – продукт компанії Digital Science (Велика Британія), динамічна платформа пов'язаних даних досліджень, на якій користувачі можуть досліджувати зв'язки між публікаціями, грантами, клінічними випробуваннями, патентами та законодавчими документами. Базовий доступ до бази даних пропонує повнотекстовий пошук публікацій та деяких показників, відкритий для особистого некомерційного використання. Dimensions Plus має розширений рівень доступу, охоплює додатковий вміст і пропонує додаткові аналітичні інструменти, але це платний сервіс. Водночас Dimensions Plus доступний безкоштовно за різними програмами для академічних установ, зокрема для всіх організацій – членів Research4Life, серед яких є й українські інституції.

Показники цитування обох журналів було внесено у Таблицю 1. «Цитування журналів НаУКМА у Scopus» (див. табл. 1), Таблицю 2. «Цитування журналів НаУКМА у Web of Science» (див. табл. 2) з відповідними показниками за останні три роки (2019, 2020, 2021). Вимір показників цитування відбувався щороку станом на травень. Також було складено Таблицю 3. «Цитування журналів НаУКМА у Dimensions» (див. табл. 3) з актуальними показниками за 2021 р. та Таблицю 4 (порівняльна) «Порівняльна таблиця цитування журналів НаУКМА у Dimensions, Scopus та WOC SS (станом на 01.05.2021 р.)» (див. табл. 4). Для кожного журналу було складено порівняльну таблицю з параметрами: назва статті, автор, афіліація автора, рік, цитування, афіліація автора цитати. Афіліації авторів статей та цитат було перевірено за даними публікацій.

Цитування журналів у Scopus зростало органічно приблизно на 20 % щороку. Попри те, що гуманітарний журнал проіндексовано у Scopus із 2020 р., саме журнал суспільного спрямування отримав більшу кількість цитувань за даними цієї бази (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Цитування журналів НаУКМА у Scopus

№	Назва журналу	К-ть цитувань у Scopus станом на 2021 р.	К-ть цитувань у Scopus станом на 2020 р.	К-ть цитувань у Scopus станом на 2019 р.
1	Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal	28	17	9
2	Kyiv-Mohyla Humanities Journal	23	17	13

Відповідну тенденцію ілюструють дані з Web of Science, куди гуманітарний журнал входить із 2018 р. Однак, попри це, кількість цитувань у цьому разі зростає повільніше, ніж у суспільного журналу (див. табл. 2).

Для порівняльного аналізу та охоплення більш широкого спектра цитат ми використали дані Dimensions, що черпає інформацію про публікації (зокрема цитування) із Crossref. Так, журнал *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* цитується, за даними Dimensions, 15 разів. Журнал *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* цитується, за даними Dimensions, 56 разів (див. табл. 3).

Таблиця 2.

Цитування журналів НаУКМА у Web of Science

№	Назва журналу	К-ть цитувань у Web of Science станом на 2021 р.	К-ть цитувань у Web of Science станом на 2020 р.	К-ть цитувань у Web of Science станом на 2019 р.
1	Kyiv-Mohyla Humanities Journal	11	9	8
2	Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal	15	9	1

Таблиця 3.

Цитування журналів НаУКМА у Dimensions

Назва журналу	К-ть цитувань у Dimensions станом на 2021 р.
Kyiv-Mohyla Humanities Journal	15
Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal	56

Під час дослідження обох журналів у сукупності було проведено аналіз 71 цитування з допомогою бази даних Dimensions. Загалом порівняння кількості цитувань за даними трьох баз (Scopus, WoS, Dimensions) виявило цікаву тенденцію до того, що суспільний журнал цитується чи не вдвічі частіше за даними Dimensions, ніж за даними Scopus. Це пояснюється тим, що Dimensions охоплює ширший спектр періодичних наукових видань, які не індексуються у Scopus. Водночас гуманітарний журнал частіше цитується авторами монографій, збірників та інших типів документів, які індексуються у Scopus, але не враховано у Dimensions. Ця ситуація (коли кількість цитувань за Scopus є більшою, ніж за Dimensions) дала поштовх для перевірки, за результатами якої виявлено, що лише одне із 23 цитувань у Scopus є самоцитуванням журналу (тобто походить від самого журналу). За даними WoS, зі свого боку, можна відстежити найменшу кількість цитувань обох журналів. Це можна пояснити тим, що WoS індексує менший спектр документів. Таким чином, коли йдеться про кількість цитувань журналу, редакційна колегія може використовувати дані Dimensions для ширшої ілюстрації динаміки та ефективності публікацій видання.

Також спостерігається тенденція до того, що Dimensions пропонує найбільшу кількість цитувань на документи в різних галузях знань. Так, у дослідженні «Високоцитовані документи науковців України в базах даних цитувань: кореляція бібліометричних індикаторів» (Т. Yaroshenko & О. Yaroshenko, 2020) ми з'ясували, що Dimensions пропонує найбільшу кількість цитувань на документи, але це стосується лише журналів відкритого доступу. Документи, які були опубліковані у журналах із традиційною публікаційною моделлю, мають нижчу кількість цитувань у Dimensions, ніж у двох інших базах.

Це можна пояснити тим, що контент Dimensions є значно ширшим, ніж у двох інших баз даних, за рахунок того, що індексація у Dimensions відбувається за DOI (Digital Object Identifier). Натомість, як відомо, індексація у Scopus та WoS відбувається через досить суворі процедури відбору журналів до включення в бази. Таким чином, усі документи, що мають цифровий ідентифікатор об'єкта (DOI), наприклад, від Crossref, потрапляють у базу даних Dimensions, тоді як Scopus та WoS індексують лише документи у вибраних журналах. Порівняння цитованості визначених журналів НаУКМА у Dimensions, Scopus та WOC CC (станом на 01.05.2021 р.) представлені у Таблиці 4 (див. табл. 4).

Таблиця 4.

Порівняльна таблиця цитування журналів НаУКМА у Dimensions, Scopus та WOC CC (станом на 01.05.2021 р.)

Назва журналу	Scopus	WOS CC	Dimensions
Kyiv-Mohyla Humanities Journal	23	11	15
Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal	28	15	56

У цьому дослідженні ми також спробували проаналізувати документи за афіліацією. На нашу думку, країну походження цитування не слід вважати країною походження журналу. Адже автор може публікуватися в журналі з будь-якої країни світу. Наприклад, автор з України може бути опублікованим у аргентинському журналі, і відтак, цитування від такої публікації слід було б вважати таким, що походить з Аргентини (навіть якщо автор є нашим колегою та працює в українській науковій установі). Тому ми вважаємо, що країну походження цитати слід визначати саме за афіліацією автора. Єдиним недоліком такого підходу є те, що автор може змінити афіліацію і навіть країну (наприклад, у ролі автора статті працювати в університеті А та у ролі автора цитати через кілька років, вже працюючи в університеті В). Такий випадок ми виявили і в нашому дослідженні, коли один зі співавторів статті «Civil Society Against Corruption in Ukraine: Pathways to Impact» (Bader et al., 2019) у 2019 р. був афілійований із Нідерландами, а у 2021 р. виступив у ролі автора цитати, вже будучи афілійованим з Італією. Такий випадок ми розглядаємо як самоцитування автора.

Кількість афіліацій, що пов'язана із цитуваннями, є більшою, ніж сама кількість цитувань журналу. Це пояснюється тим, що автором цитати може виступати не один автор, а колектив авторів, які представляють різні країни та організації. Таким чином, журнал *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* цитується авторами-представниками 18 афіліацій. Цитування журналу походять із країн: Україна – 9, Велика Британія – 2, Польща – 1, Німеччина – 1, Швеція – 1, Марокко – 1, Нідерланди – 1, Ізраїль – 1, Швейцарія – 1.

Отже, журнал найбільше цитують саме українські дослідники, попри те, що мова журналу – англійська. Це можна пояснити тематикою видання, адже журнал публікує матеріали з українознавчих гуманітарних досліджень, а також підтверджена теза про краще цитування всередині країни, коли автори знають власні наукові здобутки краще, ніж закордонні. Присутні також збіги між країнами по-

ходження авторів статей та країнами походження авторів цитат. Із 15 цитувань таких цитат – 7. Це показник того, що майже у половині випадків автор статті та автор цитування є представниками однієї країни: не лише «Україна–Україна», а, наприклад, «Швеція–Швеція».

Схожа динаміка присутня і в журналі *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*. Так, наприклад, стаття «*The Challenge of Peace Building and Conflict Transformation: A Case Study of Northern Ireland*» (Jarman, 2016) від автора Neil Jarman (Ірландія) має 13 цитувань, 5 із яких походять від авторів з ірландською афіліацією.

Журнал *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* цитується авторами-представниками 83 афіліацій. Цитування журналу походять із країн: Україна – 18, США – 14, Німеччина – 12, Велика Британія – 5, Польща – 5, Ірландія – 5, Швеція – 4, Канада – 4, Франція – 3, Росія – 3, Вірменія – 2, Італія – 2, Нова Зеландія – 1, Чехія – 1, Португалія – 1, Нідерланди – 1.

Це підтверджує наше припущення про те, що українські дослідники найбільш активно цитують англомовні українські журнали. Однак переважна більшість цитат походять з-поза України. Стійким виявився і взаємозв'язок тематики статті (та випуску в цілому) з динамікою та географією походження цитат.

Є свої нюанси і у самій динаміці цитування. Так, найбільша кількість цитувань *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* припала на 2019 рік (27 із 56). Проте, якщо відстежити те, які випуски отримали найбільшу кількість цитат, виявиться, що вони розподілились наступним чином: 2015 – 11, 2016 – 21, 2017 – 18, 2018 – 3, 2019 – 3, 2020 – 0. Журнал *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* демонструє наступну кількість цитувань за випусками: 2014 – 4, 2015 – 2, 2016 – 4, 2017 – 0, 2018 – 4, 2019 – 0, 2020 – 2.

Кожен випуск журналу *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* присвячений окремій специфічній тематиці, що охоплює різні аспекти політики, права та державного управління. Найбільш цитований випуск за 2016 рік мав назву «*Legal and Political Dimensions of Contemporary Conflicts in Europe*» і був присвячений широкій тематиці європейської політики, не зосереджуючись на конкретній країні. Це дало змогу включити до журналу матеріали, що стосувалися міграції, гендерних питань, біженців та військових конфліктів у Європі в цілому, і все це збільшило органічний науковий інтерес до публікацій дослідників з усього світу.

Таким чином, ми можемо припустити, що на кількість цитувань статті передусім впливає її тематика, і, відповідно, на кількість цитувань конкретного випуску журналу також впливає його тематичне спрямування. З огляду на це, тактикою і завданням редакційної колегії журналу має стати формулювання настільки цікавої та актуальної для аудиторії (але водночас чіткої) теми випуску, щоб привернути якнайбільше читачів, які є потенційними авторами статей та цитувань журналу.

Можливе припущення про те, що найбільшу кількість цитувань отримують найдавніші випуски, спростовується. Адже на прикладі обох журналів ми спостерігаємо відсутність такого взаємозв'язку. Водночас випуски за минулий (2020 р.) в обох журналах поки що не отримали жодного цитування. Це можна пояснити тим, що термін, менший за рік, – недостатній для поширення результатів та впливу.

Також при значній відмінності у кількості статей (*Kyiv-Mohyla Humanities Journal* – 118, *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* – 68) саме журнал суспільного спрямування отримав більшу кількість цитувань (див. табл. 5). Журнал гуманітарного спрямування має 11 % цитованих документів, тоді як інший – 26 %.

Таблиця 5.

Кількість та відсоток цитованих документів (Dimensions)

№	Назва журналу	К-ть опублікованих документів	К-ть цитувань (Dimensions)	К-ть документів, що мають цитування	Відсоток цитованих документів
1	Kyiv-Mohyla Humanities Journal	118	15	13	11,0 %
2	Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal	68	56	18	26,4 %

Розглянемо питання самоцитування. Хоча ця проблема є, скоріше, предметом розгляду з погляду наукової етики, все ж загально визнані рекомендації про уникнення автором надмірного використання вже опублікованих результатів, гіпотез, ідей, а відсоток оригінальності має перевищувати 85 %. І зовсім недопустимий самоплагіат. Отже, кількість самоцитувань журналу серед розглянутих цитувань журналів *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* – 5 (із 56 цитувань, що становить 9 %), *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* – 3 (із 15 цитувань, що становить 20 %). Це, на наш погляд, дуже гарний показник ефективності та органічності досліджень.

Проте також вагомим є відстеження зв'язків між афіліаціями авторів статей журналу та авторів цитат. Кількість цитат, що походять із тієї ж установи (інституції, лабораторії), що й сам автор: *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* – 5 (30 %), *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* – 6 (10 %). Що також є непоганим результатом, і свідчить лише про поширення результатів дослідження між колегами, аніж зловживання, які інколи мають місце у вітчизняній академічній культурі.

Виступаючи видавцем наукових журналів, університет та наукова бібліотека можуть допомагати редакційним колегіям своїх видань у питаннях журнальної підтримки. На думку дослідників Пері та Борчерт (Perry & Borchert, 2011), співпраця бібліотек та академічних журналів залежить від рівня кадрового та технічного досвіду, доступного на місцях. Незалежно від рівня послуг, що пропонуються бібліотекою, адміністрації університетів мають чітко розуміти, які саме послуги бібліотека може і не може надавати з метою підтримки журналів. Так, бібліотека може допомогти із технічною підтримкою платформ (сайтів) журналів, консультувати редакційні колеги у питаннях роботи цих платформ, оцифрувати друкований контент та розміщувати його у репозитарії, проводити роботу із просування видання у профільних базах даних, пошукових системах та архівах наукової інформації (індексація), допомагати у технічних процесах реєстрації DOI та ISSN журналів. Однак бібліотека не може брати участь у процесах рецензування, оформлення редакційних політик, комунікації з авторами та рецензентами, як і не може вплинути на динаміку цитування журналу. Саме динаміка цитування журналу є одним із критеріїв його включення у бази цитувань (зокрема, Scopus, WoS), і вплив на неї недоброчесними методами визнається неприпустимим цими базами даних та світовою академічною спільнотою в цілому. Таким чином, так званий плановий підхід до просування журналу (наприклад, коли адміністрації університетів ставлять за мету щорічне входження своїх журналів у бази циту-

вань) не може бути вирішений органічним способом (коли інтерес читачів до журналу розвивається поступово, є свідченням якості журнального контенту та актуальності тематики досліджень).

Прийнято вважати, що зростання кількості цитувань журналу має відбуватись органічно. Тобто автори та редакційна колегія журналу можуть вплинути на цей процес лише шляхом індексації журналу в профільних базах даних, презентації журналу в доповідях на конференціях, залученням нових читачів, які потенційно можуть стати авторами статей та авторами цитувань журналу. Водночас ми дослідили цікаву тенденцію із взаємозв'язків афіліацій авторів статей та авторів цитат, яка ілюструє ситуацію, коли автор статті отримує цитування від колег зі своєї установи.

Ми припускаємо існування у світовій науковій видавничій практиці так званих картелів цитування, коли один журнал цитує інший, або два автори цитують один одного, штучно збільшуючи таким чином показники своєї цитованості. Методи та форми, яких набувають картелі цитувань, є досить різноманітними, зокрема їх описи можна знайти у дослідженнях Переза, Бар-Ілана, Коена та Шрайбера (Perez et al., 2019), які вивчали таку взаємодію між правничими журналами. Також недоброчесні практики цитування аналізувались у галузі фізики дослідниками Фістером та Перком (I. Fister Jr. et al., 2016). Вони визначають картелі цитувань як «...групи авторів, які цитують один одного непропорційно більше, ніж це роблять інші групи авторів, які працюють над тією ж темою» (I. Fister Jr. et al., 2016). Така практика застосовується з метою підвищення рейтингу автора, журналу або організації та спотворює справжні показники ефективності досліджень, а отже, може підірвати органічний шлях розповсюдження ідей та об'єктивності наукового процесу.

Іншим нашим завданням було дослідити цитування, що походять від авторів, афілійованих із видавцем. Так, *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* має лише 1 цитування (із 15 цитувань журналу) від автора, який працює в НаУКМА (що становить 6 %); *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* – 9 (16 %). З огляду на те, що *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* має 5 самоцитувань (коли автори статей журналу цитують інші статті у цьому ж журналі або свої попередні статті), такий показник є прийнятним та свідчить про представлений журналом науковий дискурс.

Одна з переваг бібліометричного аналізу у базі Dimensions – можливість перевірити додаткові показники впливовості та інтересу читачів до опублікованих досліджень в інтернеті – дала змогу проаналізувати для визначених журналів показники так званих альтметрик – переглядів та завантажень, обговорень та коментарів у Вікіпедії, Twitter, Facebook та інших соціальних мережах, збережень у Mendeley, CiteULike, тощо (див. табл. 6).

На підставі отриманих даних ми можемо стверджувати про відсутність взаємозв'язку між кількістю цитувань та Altmetric Attention Score. Адже у *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal* міститься 26,4 % цитованих документів, а Altmetric Attention Score наявні лише у 1,4 % документів. Аналогічно до цього відсоток цитованих документів у *Kyiv-Mohyla Humanities Journal* – 11,0 %, водночас Altmetric Attention Score мають лише 2,5 % документів. При цьому Altmetric Attention Score з'являються і в тих статтях, що не мають цитувань взагалі. Найбільший інтерес до опублікованих досліджень обох журналів читачі виявляли у Mendeley та Twitter.

Таблиця 6.

Altmetric Attention Score (Dimensions)

№	Назва журналу	К-ть документів (Dimensions)	К-ть цитувань (Dimensions)	К-ть документів, що мають Altmetric Attention Score	Відсоток документів, що мають Altmetric Attention Score
1	Kyiv-Mohyla Humanities Journal	118	15	3	2,5 %
2	Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal	68	56	1	1,4 %

Наявні результати досліджень, що вказують про відсутність зв'язку між показниками Altmetric та цитуванням наукових робіт. Так, було проведено кілька досліджень кореляції між цитуванням та альтметрикою. Снайдер (Snijder, 2016), використовуючи набір із понад 24 000 статей відкритого доступу, виявив значне підвищення принаймні одного джерела альтметричної активності. Проте кореляція між цитуваннями та альтметрикою виявилася не дуже виразною. Після мета-аналізу семи досліджень Борнманн (Bornmann, 2014) дійшов висновку, що кількість згадувань у Mendeley та CiteULike є найбільш пов'язаними з цитуваннями. Співвідношення кількості цитат щодо кількості твітів (Twitter) – незначне. Це також описано Хойстеном (Haustein et al., 2014), який дійшов висновку, що Mendeley переважно використовується академічним співтовариством, тоді як Twitter – загальною аудиторією.

ВИСНОВКИ

Є багато ресурсів та інструментів, які допомагають проводити аналіз ефективності наукових публікацій. У цьому дослідженні ми провели бібліометричний аналіз 71 цитування двох англомовних журналів НаУКМА з допомогою бази даних Dimensions.

Отримані результати виявили тенденцію до того, що суспільний журнал цитується чи не вдвічі частіше за даними Dimensions, ніж за даними Scopus. Продовжуючи наші попередні дослідження, ми підтвердили, що Dimensions пропонує найбільшу кількість цитувань на документи, але це стосується лише журналів відкритого доступу. Документи, які були опубліковані в журналах із традиційною публікаційною моделлю, мають нижчу кількість цитувань у Dimensions, ніж у Scopus та WoS. Таким чином, коли ідеться про кількість цитувань журналу, редакційна колегія може використовувати дані Dimensions для ширшої ілюстрації динаміки та ефективності публікацій видання.

Було також проаналізовано документи за афіліацією. Такий аналіз дав нам можливість відстежити тенденції взаємодії між авторами статей та цитатами на рівні країни, організації, журналу та автора. Було виявлено, що визначені журнали найбільше цитують українські дослідники, попри те, що мова журналів – англій-

ська. Стейким виявився і взаємозв'язок тематики статті (та випуску в цілому) з динамікою та географією походження цитат. Кількість самоцитувань авторів, самоцитувань журналу, а також цитат, що походять від спільної з автором та видавцем афіліації, виявилась незначною.

Було спростовано припущення про те, що найбільшу кількість цитувань отримують найдавніші випуски. Адаже на прикладі обох журналів спостерігається відсутність такого взаємозв'язку. Так само аналіз статей, що цитуються в обох журналах, не продемонстрував кореляцій із Altmetric Attention Score.

Проте дослідження показало, що на кількість цитувань статті впливає її тематика, і, відповідно, на кількість цитувань конкретного випуску журналу також впливає його тематичне спрямування. З огляду на це, тактикою і завданням редакційної колегії журналу має стати формулювання настільки цікавої та актуальної для аудиторії (але водночас чіткої) теми випуску, щоб привернути увагу читачів, які є потенційними авторами статей та цитувань журналу.

Виступаючи видавцем наукових журналів, університет та наукова бібліотека можуть допомагати редакційним колегіям своїх видань у питаннях журнальної підтримки. Незалежно від рівня послуг, що пропонуються бібліотекою, адміністрації університетів мають чітко розуміти, які саме послуги бібліотека може надавати з метою підтримки журналів.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Костенко Л., Копанєва В., Симоненко Т. Бібліографія та бібліометрія: коеволюція суспільних функцій. *Вісник Книжкової палати*. 2020. № 7. С. 49–52.
- Назаровець С. А., Ярошенко Т. О. «Могилянський протокол»: рекомендації щодо вдосконалення редакційних політик українських наукових видань. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. 2015. № 11. С. 56–59.
- Bader M., Huss O., Meleshevych A., Nesterenko, O. Civil Society Against Corruption in Ukraine: Pathways to Impact. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*. 2019. № 5. P. 1–35.
- Bornmann L. Alternative metrics in scientometrics: a meta-analysis of research into three altmetrics. *Scientometrics*. 2014. Vol. 103. P. 1123–1144.
- Diekhoff T., Schlattmann P., Dewey, M. Impact of Article Language in Multi-Language Medical Journals – a Bibliometric Analysis of Self-Citations and Impact Factor. *PLoS ONE*. 2013. № 8 (10). e76816.
- Garfield E. Can Researchers Bank on Citation Analysis? *Current Contents*. 1988. № 44, October 31. P. 3–12. URL: <https://cutt.ly/FnwyEYb> (accessed: 24.05.2021).
- Garfield E. The use of journal impact factors and citation analysis in the evaluation of science. 41st Annual Meeting of the Council of Biology Editors. 1998.
- Fister Jr I., Fister I., Perc M. Toward the Discovery of Citation Cartels in Citation Networks. *Frontiers in Physics*. 2016. № 4. P. 49.
- Harzing A. W. Two new kids on the block: How do Crossref and Dimensions compare with Google Scholar, Microsoft Academic, Scopus and the Web of Science. *Scientometrics*. 2019. Vol. 120, Iss. 1. P. 341–349.
- Haustein S., Larivière V., Thelwall M., Amyot D., Peters, I. Tweets vs. Mendeley readers: How do these two social media metrics differ? *IT-Information Technology*. 2014. Vol. 56, Iss. 5. P. 207–215.
- Hellqvist B. Referencing in the humanities and its implications for citation analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2009. Vol. 61, Iss. 2. P. 310–318.

- Hirsch J. E. An index to quantify an individual's scientific research output. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2005. Vol. 102, Iss. 46. P. 16569–16572.
- Jarman N. The Challenge of Peace Building and Conflict Transformation: A Case Study of Northern Ireland. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*. 2016. № 2. P. 129–146.
- Liu W. The changing role of non-English papers in scholarly communication: Evidence from Web of Science's three journal citation indexes. *Learned Publishing*. 2017. № 30. P. 115–123.
- Montgomery S. L. Impacts of a Global Language on Science: Are There Disadvantages? *Language as a Scientific Tool: Shaping Scientific Language Across Time and National Traditions / Edited By Miles MacLeod, Rocío G. Sumillera, Jan Surman, Ekaterina Smirnova*. New York, 2016. P. 199–218.
- Perez O., Bar-Ilan J., Cohen R., Schreiber, N. The Network of Law Reviews: Citation Cartels, Scientific Communities, and Journal Rankings. *The Modern Law Review*. 2019. Vol. 82, Iss. 2. P. 240–268.
- Perry A. M., Borchert C. A. Libraries as Journal Publishers. *Serials Review*. 2011. Vol. 37, Iss. 3. P. 196–204.
- Piwovar H. A., Vision T. J. Data reuse and the open data citation advantage. *PeerJ*. 2013. № 1. e175. URL: <https://peerj.com/articles/175/> (accessed: 24.05.2021).
- Snijder R. Revisiting an open access monograph experiment: measuring citations and tweets 5 years later. *Scientometrics*. 2016. Vol. 109. P. 1855–1875.
- Swan A. The Open Access citation advantage: Studies and results to date : Monograph. Southampton : School of Electronics & Computer Science, University of Southampton, 2010. URL: <https://eprints.soton.ac.uk/268516/> (accessed: 24.05.2021).
- Yaroshenko T., Yaroshenko O. Highly Cited Documents of Ukrainian Scholars in Citation Databases: Correlation of Bibliometric Indicators. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*. 2020. Iss. 5. P. 108–126.

REFERENCES

- Kostenko, L., Kopanieva, V., & Symonenko, T. (2020). Bibliohrafiia ta bibliometriia: koevoliutsiia suspilnykh funktsii [Bibliography and bibliometrics: coevolution of social functions]. *Bulletin of the Book Chamber*, 7, 49–52 [in Ukrainian].
- Nazarovets, S. A., & Yaroshenko, T. O. (2015). "Mohylianskyi protokol": rekomendatsii shchodo vdoskonalennia redaktsiinykh polityk ukrainskykh naukovykh vydan ["Mohyla Protocol": recommendations for improving the editorial policies of Ukrainian scientific publications]. *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori*, 11, 56–59 [in Ukrainian].
- Bader, M., Huss, O., Meleshevych, A., & Nesterenko, O. (2019). Civil Society Against Corruption in Ukraine: Pathways to Impact. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, 5, 1–35. <https://doi.org/10.18523/kmlpj189975.2019-5.1-35> [in English].
- Bornmann, L. (2014). Alternative metrics in scientometrics: A meta-analysis of research into three altmetrics. *Scientometrics*, 103, 1123–1144. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1565-y> [in English].
- Diekhoff, T., Schlattmann, P., & Dewey, M. (2013, October 17). Impact of Article Language in Multi-Language Medical Journals – a Bibliometric Analysis of Self-Citations and Impact Factor. *PLoS ONE*, 8(10), e76816. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0076816> [in English].
- Garfield, E. (1988). Can Researchers Bank on Citation Analysis? *Current Contents*, 44, 3–12, October 31. <https://cutt.ly/FnwyEYb> [in English].
- Garfield, E. (1998). *The use of journal impact factors and citation analysis in the evaluation of science*. 41st Annual Meeting of the Council of Biology Editors [in English].

- Fister, Jr. I., Fister, I., & Perc, M. (2016). Toward the Discovery of Citation Cartels in Citation Networks. *Frontiers in Physics*, 4, 49. <https://doi.org/10.3389/fphy.2016.00049> [in English].
- Harzing, A. W. (2019). Two new kids on the block: How do Crossref and Dimensions compare with Google Scholar, Microsoft Academic, Scopus and the Web of Science. *Scientometrics*, 120(1), 341–349 [in English].
- Haustein, S., Larivière, V., Thelwall, M., Amyot, D., & Peters, I. (2014). Tweets vs. Mendeley readers: How do these two social media metrics differ? *IT-Information Technology*, 56(5), 207–215 [in English].
- Hellqvist, B. (2009). Referencing in the humanities and its implications for citation analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(2), 310–318. <https://doi.org/10.1002/asi.21256> [in English].
- Hirsch, J. E. (2005). An index to quantify an individual's scientific research output. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 102(46) 16569–16572. <https://doi.org/10.1073/pnas.0507655102> [in English].
- Jarman, N. (2016). The Challenge of Peace Building and Conflict Transformation: A Case Study of Northern Ireland. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, 2, 129–146. <https://doi.org/10.18523/kmlpj88597.2016-2.129-146> [in English].
- Liu, W. (2017). The changing role of non-English papers in scholarly communication: Evidence from Web of Science's three journal citation indexes. *Learned Publishing*, 30, 115–123. <https://doi.org/10.1002/leap.1089> [in English].
- Montgomery, S. L. (2016). Impacts of a Global Language on Science: Are There Disadvantages? In M. MacLeod, R. G. Sumillera, J. Surman, & E. Smirnova (Eds.), *Language as a Scientific Tool: Shaping Scientific Language Across Time and National Traditions* (pp. 199–218). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315657257> [in English].
- Perez, O., Bar-Ilan, J., Cohen, R., & Schreiber, N. (2019). The Network of Law Reviews: Citation Cartels, Scientific Communities, and Journal Rankings. *The Modern Law Review*, 82(2), 240–268. <https://doi.org/10.1111/1468-2230.12405> [in English].
- Perry, A.M., & Borchert, C. A. (2011). Libraries as Journal Publishers. *Serials Review*. 37(3), 196–204. <https://doi.org/10.1016/j.serrev.2011.06.006> [in English].
- Piwowar, H. A., & Vision, T. J. (2013). Data reuse and the open data citation advantage. *PeerJ*, 1, e175. <https://doi.org/10.7717/peerj.175> [in English].
- Snijder, R. (2016). Revisiting an open access monograph experiment: measuring citations and tweets 5 years later. *Scientometrics*, 109, 1855–1875. <https://doi.org/10.1007/s11192-016-2160-6> [in English].
- Swan, A. (2010). *The Open Access citation advantage: Studies and results to date* [Monograph]. School of Electronics & Computer Science, University of Southampton. <https://eprints.soton.ac.uk/268516/> [in English].
- Yaroshenko, T., & Yaroshenko, O. (2020). Highly Cited Documents of Ukrainian Scholars in Citation Databases: Correlation of Bibliometric Indicators. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 5, 108–126. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205734> [in English].

UDC 001.811:[050:378.4(477-25)НаУКМА

Tetiana Yaroshenko,

*Head of Center for Digital Research & Scholarship
National University of Kyiv Mohyla Academy,
PhD in Historical Sciences, (Kyiv, Ukraine)
e-mail: yaroshenko@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0002-2985-2333*

Oleksandra Yaroshenko,

*E-resources Librarian, National University
of Kyiv Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine)
e-mail: yaroshenkooi@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0002-4716-5705*

INTERDEPENDENCIES IN CITATION METRICS USING DIMENSIONS (CASE STUDY OF TWO NAUKMA JOURNALS)

Quantitative data are increasingly influencing the evaluation of the effectiveness of research and researchers. Citations may be the main metric to assess the quality and value of a publication, the number of which evaluates the academic impact. Who and how is citing Ukrainian scholarly journals? And speaking about citations, what are the main connections and trends? To study these aspects, we analyzed the citations of two “young” Ukrainian journals published by the National University of Kyiv-Mohyla Academy.

The authors searched for articles published by two journals (Kyiv-Mohyla Humanities Journal and Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal) in the citation databases Dimensions, Web of Science and Scopus. With the help of bibliometric analysis, such indicators as: citation; self-citation of the author; self-citation of the journal; citations from the author affiliated with the publisher of the journal; citations from the author who has a joint affiliation with the author of the article; Altmetric Attention Score.

The purpose of the study is to distinguish the publications impact in various fields of knowledge in Open Access journals for researchers around the world, the growing number of citations for English-language publications, the importance of international publishing standards, correlations for self-citation, etc. An important aim is also to summarize the importance of journal indexing in different databases. The study showed that the number of journal citations is primarily influenced by the thematic relevance of published materials. Including, the subject of the article (volume, issue) has a strong correlation with the dynamics and geography of the citations. The number of self-citations of authors, self-citations of the journal, as well as citations from the joint affiliation with the author and publisher was insignificant. No significant impact on the number of citations was also found in the date of publication and its distribution on the Internet (Altmetric). Journal indexing in abstract, full-text databases and citation databases also affects their visibility and audience.

Keywords: citations, citation databases, citation rankings, scientometrics, Scopus, Web of Science, Dimensions, academic publishing, scholarly impact.

Стаття надійшла до редакції 29.04.2021 р.